

Dosarul nr. 2r-62/23
2-22106333-01-2r-13022023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud.: O. Parfeni)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud.: A. Panov, A. Braga V. Mihailă)

DECIZIE

15 martie 2023

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Dumitru Mardari
Galina Stratulat
Mariana Pitic

examinând recursul declarat de Nicolae Daniliuc,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Nicolae Daniliuc
împotriva Guvernului Republicii Moldova, Procuraturii Republicii Moldova,
Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova cu
privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea plângerii penale, repararea
prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată,
împotriva încheierii din 11 ianuarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care a
fost restituit apelul declarat de Nicolae Daniliuc împotriva hotărârii din 03 octombrie
2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, ca fiind depus în afara termenului legal,
iar apelantul nu a solicitat repunerea în termen,

c o n s t a t ă:

La 22 iulie 2022, Nicolae Daniliuc a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Guvernului Republicii Moldova, Procuraturii Republicii Moldova,
Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova cu
privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea plângerii penale, repararea
prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

Prin hotărârea din 03 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, a
fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea depusă de Nicolae Daniliuc.

La 16 noiembrie 2022, prin intermediul oficiului poștal Nicolae Danilic a depus
cerere de apel împotriva hotărârii primei instanțe, solicitând admiterea acesteia, casarea
integrală a hotărârii din 03 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu
emiterea unei hotărâri noi de admitere a acțiunii.

Prin încheierea din 11 ianuarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în temeiul art. 369
alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, a fost restituit apelul declarat de Nicolae
Daniliuc împotriva hotărârii din 03 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul
Centru, ca fiind depus în afara termenului legal, iar apelantul nu a solicitat repunerea în
termen.

La 26 ianuarie 2023, Nicolae Daniliuc a depus cerere de recurs împotriva încheierii din 11 ianuarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea acesteia, casarea încheierii contestate, cu remiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, pentru a fi examinat apelul în fond.

În motivarea recursului Nicolae Daniliuc a indicat că la pronunțarea hotărârii din 03 octombrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru nu a participat, deoarece din data de 21 octombrie 2022 până la 24 ianuarie 2023 s-a aflat peste hotarele RM, dar nu a reușit să facă o interpelare la poliția de frontieră.

A susținut că copia dispozitivului hotărârii contestate a ajuns la adresa din Republica Moldova la data de 29 octombrie 2022, iar la adresa unde se află peste hotare copia dispozitivului a ajuns la data de 15 noiembrie 2022, apelul l-a expediat la data de 16 noiembrie 2022.

În conformitate cu art. 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Materialele cauzei atestă că încheierea din 11 ianuarie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost expediată în poșta electronică a lui Nicolae Daniliuc nicolai99999@mail.ru la 16 ianuarie 2023 (f.d. 83).

Astfel, recursul declarat la 26 ianuarie 2023, este în termen.

La 13 februarie 2023 în adresa intimaților a fost expediată copia recursului declarat de Nicolae Daniliuc, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referințelor (f.d. 90), însă părțile nu și-au valorificat dreptul procedural respectiv.

În conformitate cu art. 426 alin. (3) din Codul de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copie certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

Studiind materialele cauzei în raport cu argumentele invocate în recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul urmează a fi respins, cu menținerea încheierii instanței de apel, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 427 lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Conform art. 110 din Codul de procedură civilă, termen de procedură este intervalul, stabilit de lege sau de judecată (judecător), în interiorul căruia instanța (judecătorul), participanții la proces și alte persoane legate de activitatea instanței trebuie să îndeplinească anumite acte de procedură ori să încheie un ansamblu de acte.

Potrivit art. 111 alin. (1) din Codul de procedură civilă, actele de procedură se efectuează în termenul prevăzut de lege.

În conformitate cu art. 113 din Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

Conform art. 362 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel. Repunerea în termen de apel se face de către instanța de apel în cazurile și în ordinea prevăzute de art. 116.

Din norma dată de drept rezultă că termenul de declarare a apelului este de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii, dacă legea nu prevede altfel, indiferent de faptul dacă partea a fost sau nu prezentă la pronunțarea dispozitivului hotărârii.

Potrivit art. 369 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă apelul a fost depus în afara termenului legal, iar apelantul nu solicită repunerea în termen sau instanța de apel a refuzat să efectueze repunerea în termen.

Din materialele cauzei rezultă că la 03 octombrie 2022 Judecătoria Chișinău, sediul Centru a pronunțat dispozitivul hotărârii, prin care a fost respinsă ca neîntemeiată acțiunea depusă de Nicolae Daniliuc.

Nefiind de acord cu hotărârea primei instanțe, la 16 noiembrie 2022 Nicolae Daniliuc a depus cerere de apel, solicitând admiterea acesteia, casarea integrală a hotărârii din 03 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei hotărâri noi de admitere a acțiunii, fără însă a solicita repunerea apelului în termen.

Ca urmare, prin încheierea din 11 ianuarie 2023, în temeiul art. 369 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, Curtea de Apel Chișinău a restituit apelul declarat de Nicolae Daniliuc împotriva hotărârii din 03 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, ca fiind depus în afara termenului legal, iar apelantul nu a solicitat repunerea în termen.

Verificând legalitatea încheierii instanței de apel, în raport cu circumstanțele cauzei, motivele recursului și cadrul legal aplicabil speței, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră justă soluția instanței de apel de restituire a cererii de apel depusă de Nicolae Daniliuc, deoarece cererea de apel a fost depusă peste termenul legal de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului hotărârii prevăzut la art. 362 alin. (1) din Cod de procedură civilă, iar apelantul nu a solicitat repunerea apelului în termen în conformitate cu art. 116 din Cod de procedură civilă.

Or, după cum rezultă din actele cauzei dispozitivul hotărârii Judecătoriei Chișinău, sediul Centru a fost pronunțat la 03 octombrie 2022, iar cererea de apel a fost depusă de către Nicolae Daniliuc abia la 16 noiembrie 2022, pe când termenul-limită de declarare a apelului a expirat la 02 noiembrie 2022 inclusiv (miercuri).

Totodată, în conformitate cu art. 116 alin. (1) și (3) din Codul de procedură civilă, persoanele care, din motive întemeiate, au omis termenul de îndeplinire a unui act de procedură pot fi repuse în termen de către instanță. La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului. Totodată, trebuie efectuat actul de procedură care nu a fost îndeplinit în termen (să fie depusă cererea, să fie prezentate documentele respective etc.).

Din normele legale citate supra rezultă că termenul de declarare a apelului poate fi restabilit dacă persoanele îndreptățite prin cerere invocă această solicitare. La cererea de repunere în termen se anexează probele ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului de procedură. Prin prisma jurisprudenței CEDO, nemotivarea de către instanță a temeiurilor de repunere a apelului în termen sau repunerea neîntemeiată în termenul de apel reprezintă o încălcare a dreptului la un proces echitabil.

La caz se constată că deși apelul a fost depus de Nicolae Daniliuc peste termenul legal de atac, totuși apelantul nu a solicitat repunerea actului de procedură în termen,

printr-o cerere formulată în condițiile art. 116 din Cod de procedură civilă, cu indicarea motivelor și prezentarea probelor concludente întru confirmarea imposibilității depunerii acestuia în interiorul termenului legal.

Or, repunerea în termenul de atac se face de către instanța de judecată doar în cazurile și în ordinea strict reglementată de art. 116 din Cod de procedură civilă, care cert, expres și imperativ stipulează că repunerea în termen a actului de procedură poate fi efectuată doar la cererea persoanei care o solicită și cu anexarea probelor ce dovedesc imposibilitatea îndeplinirii actului.

La acest capitol se rețin prevederile art. 56 alin. (3) și art. 61 alin. (1) din Codul de procedură civilă, care reglementează că, participanții la proces sunt obligați să se folosească cu bună-credință de drepturile lor procedurale. În cazul abuzului de aceste drepturi sau al nerespectării obligațiilor procedurale, se aplică sancțiunile prevăzute de legislația procedurală civilă.

Nu poate fi reținut argumentul invocat de Nicolae Daniliuc în cerere de recurs precum că nu a reușit să depună cererea de apel în termenul legal prevăzut de art. 362 Cod de procedură civilă din motiv că în perioada 21 octombrie 2022-24 ianuarie 2022 s-a aflat peste hotarele Republicii Moldova, în situația în care recurentul/apelant nu a solicitat în apel repunerea acestuia în termen.

Mai mult ca atât, Nicolae Daniliuc a cunoscut că pe rolul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru se află spre examinare prezenta cauză civilă, la cererea căruia a fost inițiată, depunând la data de 03 octombrie 2022 cerere la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, prin care a solicitat examinarea cauzei în lipsă (f.d. 58).

Prin urmare, Nicolae Daniliuc, contestând hotărârea primei instanțe peste termenul legal de 30 de zile de la data pronunțării dispozitivului, trebuia să depună diligența și să întreprindă măsurile necesare pentru a-și proteja drepturile de acces la instanță prin depunerea unei cereri de repunere în termen a apelului, cu anexarea probelor justificative care să confirme imposibilitatea depunerii cererii de apel în termenul de atac prevăzut de lege, or, instanța de apel nu era în drept din oficiu să dispună acest fapt, fără ca apelantul să înainteze personal această solicitare.

Dat fiind cele relatate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră drept legală și întemeiată încheierea din 11 ianuarie 2023 a Curții de Apel Chișinău.

Se reține că Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa promovează cu consecvență cu titlu de principiu obligația părților de a se interesa de soarta procesului în situația în care ele au fost înștiințate despre inițierea și desfășurarea acestuia și de a-și proteja drepturile sale de acces la instanță (cauza Van Harn vs. Germania, nr. 7557/03 din 11 septembrie 2007).

Colegiul notează că respectarea termenelor legale constituie o obligație pozitivă a părților și are menirea să asigure buna funcționare a justiției, iar repunerea în termen poate fi admisă doar în cazurile expres prevăzute de lege și doar în situația în care partea când înaintează o cerință de repunere în termen, o justifică prin probe pertinente și admisibile în temeiul art. 116, 118, 121, 122 și art. 362 din Codul de procedură civilă, prin care s-ar dovedi că omiterea termenului a fost cauzată din motive întemeiate.

Or, admiterea spre examinare a unui apel tardiv poate duce la încălcarea principiului securității raporturilor juridice garantat de art. 6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Instanța de recurs accentuează că o asemenea soluție este compatibilă cu standardele inserate în textul art. 6§1 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, încuviințarea exercitării unei căi ordinare de atac în urma rămânerii definitive a actului jurisdicțional valabil adoptat în lipsa unor circumstanțe fundamentale și obligatorii, ar însemna de fapt încălcarea principiului securității raporturilor juridice și a drepturilor celorlalte părți la un proces echitabil.

În susținerea opiniei enunțate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție invocă și hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în speța Melnic c. Moldovei din 14 noiembrie 2006, definitivă din 14 februarie 2007, precum și hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului în cauza Ponomaryov c. Ucrainei, hotărârea din 03 aprilie 2008, definitivă din 29 septembrie 2008, unde se notează că deși în speță nu era vorba despre desființarea unei hotărâri judecătorești definitive și irevocabile în urma admiterii unei căi extraordinare de atac în lumina unor circumstanțe nou descoperite, ci de redeschiderea unui proces prin repunerea în termenul de introducere a unei căi ordinare de atac, totuși reînnoirea acestui termen pentru motive neconvingătoare, reprezintă o soluție care ar putea înfrânge principiul securității raporturilor juridice într-un mod similar cu o cale extraordinară de atac.

Din considerentele menționate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a respinge recursul și de a menține încheierea instanței de apel.

În conformitate cu art. 427 lit. a) și art. 428 din Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Nicolae Daniliuc.

Se menține încheierea din 11 ianuarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Nicolae Daniliuc împotriva Guvernului Republicii Moldova, Procuraturii Republicii Moldova, Consiliului Superior al Magistraturii, Ministerul Finanțelor al Republicii Moldova cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea plângerii penale, repararea prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Dumitru Mardari

judecătorii

Galina Stratulat

Mariana Pitic